

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ
T.B.M.M. GRUP BAŞKANLIĞI

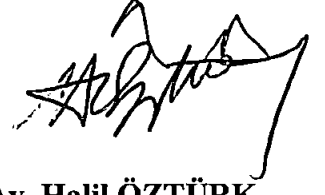
Tarih : 08/04/2026

Sayı : 881

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifim ekte gerekçesi ile birlikte sunulmaktadır.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 11.03.2026

Av. Halil ÖZTÜRK
Kırıkkale Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Esas Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Tarih: 9-4-2026	Esas No: 2/3634

MILLÎ HESAP KURULUŞU
MILLÎ HESAP KURULUŞU
Tarih:
Sayı:

T B M M
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİGİ
0 8 Nisan 2026
Numara:

T B M M
GENEL EVRAK
0 8 Nisan 2026
No: 1835601

GENEL GEREKÇE

Fikir ve sanat eserleri hukuku, insanın fikrî emeğini koruyarak kültürel, bilimsel ve ekonomik gelişmeyi teşvik etmeyi amaçlayan temel hukuk alanlarından biridir. Ancak dijitalleşmenin hız kazanması, internet temelli yeni kullanım biçimlerinin yaygınlaşması ve özellikle yapay zekâ teknolojilerinin telifli içeriklere sistematik biçimde dayanması, mevcut telif sisteminin klasik bireysel izin ve takip mekanizmalarıyla sürdürülemeyeceğini açık biçimde göstermiştir.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, temel yapısı itibarıyla analog dönemin ihtiyaçlarına göre şekillenmiş; sonraki yıllarda çeşitli değişiklikler yapılmışsa da özellikle dijital ortamda çok sayıda eser ve bağlantılı hak konusunun aynı anda, sürekli ve sınır ötesi kullanıldığı yeni ekonomik düzene tam anlamıyla uyarlanamamıştır. Çok sayıda hak sahibine tek tek ulaşılmasının fiilen imkânsız veya aşırı külfetli olduğu alanlarda mevcut sistem, hem hak sahiplerinin adil bedel elde etmesini güçleştirmekte hem de hukuka uygun kullanım sağlamak isteyen kullanıcılar bakımından ağır bir belirsizlik ve işlem maliyeti doğurmaktadır.

Dijital platformlar bakımından ortaya çıkan bu sorun, yapay zekâ sistemleri yönünden çok daha yoğun bir ölçekte yaşanmaktadır. Yapay zekâ modellerinin eğitimi, geliştirilmesi, ince ayarı, test edilmesi, değerlendirilmesi, veri seti oluşturulması, model iyileştirilmesi ve ticarî kullanıma sunulması aşamalarında çok sayıda eser, icra, fonogram, yapım ve yayın kullanılabilir. Bunun yanında, yapay zekâ sistemleri tarafından üretilen çıktıların üretici sektörlerde insan emeğine dayalı eser, icra, fonogram, yapım ve yayınları ikame edici yahut bunların ekonomik değerinden yararlanıcı biçimde ticarî ve meslekî kullanıma konu edilmesi de telif hukuku bakımından yeni bir denge ihtiyacı doğurmaktadır. Bu kullanım alanlarının tamamen serbest bırakılması, insan emeğine dayalı üretici sektörlerden büyük teknoloji aktörlerine ve yapay zekâ çıktılarında ekonomik yarar sağlayan piyasa aktörlerine doğru karşılıksız bir değer transferi doğurmakta; buna karşılık her bir hak için bireysel izin aranması da fiilen işlemeyen bir yapı ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeple, telif hukukunun teşvik ve dengeleme işlevini koruyacak ara ve uygulanabilir bir modele ihtiyaç duyulmaktadır.

Teklif ile bu ihtiyaç doğrultusunda, bir yandan dijital kullanım alanlarında genişletilmiş toplu lisanslama sistemi kurulmakta, diğer yandan yapay zekâyâ özgü olarak ortak lisanslama birliği eliyle yürütülecek özel bir toplu hak yönetimi ve lisanslama modeli benimsenmektedir. Böylece, temsili kabiliyeti bulunan meslek birlikleri veya ortak lisanslama birlikleri üzerinden tek durak ofis mantığıyla lisanslama yapılması; işlem maliyetlerinin azaltılması, hukuk güvenliğinin güçlendirilmesi; hak sahiplerinin bedel taleplerinin toplu ve etkin şekilde yönetilmesi amaçlanmaktadır.

Teklif, hak sahiplerinin iradesini bütünüyle dışlayan katı bir zorunlu lisans modeli öngörmemekte; sistemden çıkma imkânını da koruyarak denge kurmaktadır. Bununla birlikte, özellikle yapay zekâ alanında lisanslamanın etkili biçimde işlemesi için ortak lisanslama birliğinin temsili yalnızca üyeleriyle sınırlı bırakılmamakta; sistemden çıkmamış üye olmayan hak sahiplerini de kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Böylece lisans temizliğinin tek merkezden yapılabilmesi ve lisans verilen kullanımın hukukî güvenceye kavuşması sağlanmaktadır.

Teklif kapsamında yapay zekâ alanında benimsenen sistem, yalnızca eğitim verisi kullanımını değil, yapay zekâ çıktılarının eser, icra, fonogram, yapım veya yayınları doğrudan ya da dolaylı olarak ikame edecek, bunların ekonomik değerinden yararlanacak veya bunlarla rekabet edecek şekilde ticarî ya da meslekî amaçlarla kullanılmasını da uygun bedel karşılığında lisansa bağlamaktadır. Bu suretle, yapay zekâ alanında hem girdi hem çıktı ayağını kapsayan; münhasır korumayı mutlaklaştırmayan, buna karşılık hak sahiplerine uygun bedel ve etkili toplu hak takibi sağlayan özel bir telafi ve lisanslama mekanizması kurulmaktadır.

Ayrıca, kültürel miras kurumlarının ticari dolaşımında bulunmayan veya hak sahibine ulaşılamayan eserler üzerindeki sayısallaştırma ve kontrollü erişim faaliyetleri için de daha işlevsel bir lisanslama zemini oluşturulmaktadır. Tarifelerin belirlenmesinde kullanım yoğunluğu, ekonomik ölçek, ikame etkisi, veri hacmi, yeniden kullanım sıklığı ve çıktıların ekonomik değeri gibi ölçütlerin esas alınması; şeffaflık raporları, veri tabanı ve elektronik bildirim mekanizmalarıyla sistemin denetlenebilir hâle getirilmesi; ayrıca üye olan ve olmayan hak sahipleri ile kullanıcıların sistemin kapsamı, repertuarı, tarifeleri, lisans şartları ve sistemden çıkma usulü hakkında düzenli biçimde bilgilendirilmesi öngörülmektedir.

Sonuç olarak Teklif; üretici endüstrilerin sürdürülebilirliğini, hak sahiplerinin adil bedel elde etmesini, kullanıcıların hukuk güvenliğini ve ülkemizin dijital ekonomi ile yapay zekâ çağında telif hukukuna ilişkin güncel ihtiyaçlarını birlikte gözeten; dijital alanlar ile yapay zekâ ekosisteminde uygulanabilir, dengeli ve çağdaş bir toplu hak yönetimi çerçevesi kurmayı amaçlamaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, Kanunun tanımlar başlıklı 1/B maddesine genişletilmiş toplu lisanslama, ortak lisanslama birliği, yapay zekâ sistemi, ticari dolaşımda bulunmayan eser ve kültürel miras kurumu kavramları eklenmektedir.

Teklifin merkezinde yer alan yeni lisanslama ve toplu hak yönetimi sisteminin uygulamada tereddüde yol açmadan işletilebilmesi için temel kavramların kanun seviyesinde tanımlanması gerekli görülmüştür. Özellikle genişletilmiş toplu lisanslama ile ortak lisanslama birliği kavramlarının açık biçimde tanımlanması, sonraki maddelerde kurulan yapının sınırlarını belirlemektedir.

MADDE 2- Maddeyle, 42/B maddesinden sonra gelmek üzere 42/C, 42/D ve 42/E maddeleri eklenmektedir.

42/C maddesi ile dijital alanda hak sahiplerinden tek izin alınmasının fiilen uygulanamaz veya aşırı külfetli olduğu kullanım biçimleri bakımından genişletilmiş toplu lisanslama sistemi kurulmaktadır. İnternet ve benzeri ağlar üzerinden çok sayıda eser ve bağlantılı hak konusunun aynı hizmet çatısı altında kullanıldığı hâller ile ticari dolaşımda bulunmayan ya da hak sahibine ulaşılamayan içeriklerin kültürel miras kurumlarınca sayısallaştırılması ve kontrollü erişime açılması bu kapsamda düzenlenmektedir. Ayrıca, yetkilendirilen meslek birliği veya ortak lisanslama birliğinin üye olmayan hak sahipleri üzerinde de genişletilmiş etki doğurması, eşit muamele, şeffaflık ve sistemden çıkma esasları belirlenmektedir.

42/D maddesi ile yapay zekâ sistemlerine özgü özel bir toplu hak yönetimi ve lisanslama modeli öngörülmektedir. Yapay zekâ sistemlerinin eğitimi, geliştirilmesi, ince ayarı, test edilmesi, değerlendirilmesi, veri seti oluşturulması, model iyileştirilmesi ve ticarî kullanıma sunulması süreçlerinde kullanılan eser, icra, fonogram, yapım ve yayınlar bakımından uygun bedel karşılığında lisans zorunluluğu getirilmektedir. Ayrıca yapay zekâ sistemleri tarafından üretilen çıktılarının, insan emeğine dayalı eser ve bağlantılı hak konularını ikame edecek veya bunların ekonomik değerinden yararlanacak şekilde ticarî ya da meslekî amaçlarla kullanılması da aynı içinde lisansa tabi tutulmaktadır. Böylece yapay zekâ alanında hem girdi hem çıktı ayağını kapsayan, münhasır korumayı mutlaklaştırmayan; bunun yerine tazmin amaçlı uygun bedel esasına dayanan özel bir telafi mekanizması kurulmaktadır. Bu sistemin etkili işleme için tüm eser ve bağlantılı hak alanlarını kapsayan tek bir ortak lisanslama birliği yapısı benimsenmekte; ilgili meslek birliklerinin bu yapıya katılımının engellenemeyeceği hüküm altına alınmaktadır. Hak sahiplerine sistemden çıkma imkânı tanınmakla birlikte, lisanslamanın işlerliği için temsil yetkisinin sistemden çıkmamış üye olmayan hak sahiplerini de kapsamı kabul edilmektedir.

42/E maddesi ise ortak hüküm niteliğindedir. Bu maddede tek durak ofis ilkesi benimsenmekte; tarife belirleme ölçütleri sayılmakta, 41 ve 43'üncü maddelerdeki usullerle bağlantı kurulmakta; veri tabanı, elektronik bildirim ve yönetmelik altyapısı düzenlenmektedir. Böylece yeni sistemin yalnızca ilkesel düzeyde değil, idari ve teknik bakımdan da uygulanabilir olması sağlanmaktadır.

MADDE 3- Maddeyle, yeni sistemin yrrlge giriş sürecine ilişkin geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Yönetmeliğin belirli süre içinde çıkarılması, yapay zekâya özgü ortak lisanslama birliğinin oluşturulması veya yetkilendirilmesi, ortak veri tabanının işletime alınması ve ilk tarifelerin ilanı için takvim öngörülerek uygulamada boşluk doğmasının önüne geçilmektedir.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 1/B maddesinin l) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“m) Genişletilmiş toplu lisanslama: Bu Kanunda belirtilen kullanım alanlarında, temsili kabiliyeti bulunan meslek birliği veya ortak lisanslama birliği ile kullanıcı arasında yapılan lisans sözleşmesinin, sistemden çıkmamış üye olmayan hak sahiplerini de kapsayacak şekilde hüküm ve sonuç doğurmasını,

n) Ortak lisanslama birliği: Aynı veya bağlantılı alanlarda faaliyet gösteren meslek birliklerinin, belirli hak kategorilerinde tek elden lisanslama, bedel tahsili ve dağıtım yapmak üzere kurdukları tüzel kişiliği,

o) Yapay zekâ sistemi: Belirli hedefler doğrultusunda veri işleyerek içerik, tahmin, öneri veya benzeri çıktı üreten yazılım, model ve bunlara bağlı teknik altyapının bütünü,

ö) Ticari dolaşımda bulunmayan eser: Hak sahibinin izniyle yayımlanmış veya umuma arz edilmiş olmakla birlikte makul ticari kanallarda sürekli ve olağan şekilde temin edilemeyen eseri,

p) Kültürel miras kurumu: Kütüphane, arşiv, müze ve benzeri kamuya veya araştırmaya açık koruma ve erişim kurumlarını,

ifade eder.”

MADDE 2- 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 42/B maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

“4. Genişletilmiş toplu lisanslama ve yapay zekâya ilişkin toplu hak yönetimi

MADDE 42/C- (1) Eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların; hak sahiplerinden tek tek izin alınmasının fiilen uygulanamaz veya aşırı külfetli olduğu, çok sayıda hak sahibi ile yüksek hacimli kullanım gerektiren dijital alanlarda, temsili kabiliyeti bulunan meslek birliği veya ortak lisanslama birliği Bakanlıkça yetkilendirilmek suretiyle genişletilmiş toplu lisanslama uygulanabilir.

(2) Aşağıdaki kullanım alanları birinci fıkrada kapsamındadır:

a) İnternet veya benzeri dijital ağlar üzerinden, aynı hizmet veya platform kapsamında çok sayıda eser, icra, fonogram, yapım ve yayının umuma iletimi, yeniden iletimi veya çevrim içi erişime sunulması,

b) Ticari dolaşımda bulunmayan veya hak sahibine makul çabaya rağmen ulaşılamayan eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların, kültürel miras kurumlarınca korunması, sayısallaştırılması, kataloglanması ve kamuya kontrollü erişim suretiyle sunulması.

(3) Bu madde kapsamında yetkilendirilen meslek birliği veya ortak lisanslama birliği, kendi üyeleri yanında sistemden çıkmamış üye olmayan hak sahiplerini de temsil eder. Bu temsil, yalnızca bu madde kapsamındaki kullanım alanlarıyla sınırlıdır.

(4) Yetkilendirilen meslek birliği veya ortak lisanslama birliği;

a) Üye olan ve olmayan hak sahiplerine eşit davranmak,

b) Tarifeleri, lisans şartlarını ve dağıtım esaslarını kamuya duyurmak,

c) Hak sahiplerini ve kullanıcıları sistemin işleyişi hakkında uygun araçlarla bilgilendirmek,

ç) Tahsil edilen bedelleri şeffaf ve denetlenebilir ölçütlere göre dağıtmak,

d) Yıllık şeffaflık raporu yayımlamak,

zorundadır.

(5) Hak sahibi, yazılı bildirimde bulunmak suretiyle her zaman sistemden çıkabilir. Çıkış bildirimi, bildirim tarihinden itibaren otuz gün sonra hüküm doğurur. Çıkış tarihinden önce kurulmuş lisans sözleşmeleri ile bunlara dayalı kullanımlar geçerliliğini korur.

(6) Bu madde uyarınca yapılan lisans sözleşmeleri, sistemden çıkmamış üye olmayan hak sahipleri bakımından da geçerlidir. Bu kişilerin bedel talep hakları saklıdır.

(7) Bu maddede düzenlenen hususlarda 42/A ve 42/B maddeleri kıyasen uygulanır.

MADDE 42/D- (1) Türkiye’de kullanıma sunulan yapay zekâ sistemlerinin eğitimi, geliştirilmesi, ince ayarı, test edilmesi, değerlendirilmesi, veri seti oluşturulması, model iyileştirilmesi veya benzeri amaçlarla eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların çoğaltılması, işlenmesi, ayrıştırılması, veri madenciliğine tabi tutulması, depolanması veya sair surette kullanılması, uygun bedel karşılığında lisansa tabidir.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki lisans, yapay zekâ hizmet sağlayıcısının modeli eğitmesi, geliştirmesi ve Türkiye’de ticari olarak kullanıma sunmasını kapsar.

(3) Yapay zekâ sistemleri tarafından üretilen çıktılarını; eser, icra, fonogram, yapım veya yayınları doğrudan ya da dolaylı olarak ikame edecek, bunların ekonomik değerinden yararlanacak veya bunlarla rekabet edecek şekilde ticari veya mesleki amaçlarla kullanılması da uygun bedel karşılığında lisansa tabidir.

(4) Bu madde kapsamındaki lisans yükümlülüğünün muhatabı; birinci ve ikinci fıkralar bakımından yapay zekâ sistemi sağlayıcıları, üçüncü fıkra bakımından ise yapay zekâ çıktılarında ticari veya mesleki amaçlarla yararlanan gerçek ve tüzel kişilerdir.

(5) Bu madde kapsamındaki kullanımlar için yetkili ortak lisanslama birliğinden lisans alınması ve tarife bedelinin ödenmesi hâlinde, lisans kapsamındaki fiiller bu Kanunun 21, 22, 23, 24, 25 ve 80 inci maddeleri bakımından ihlal sayılmaz.

(6) Bu madde kapsamındaki hakların yönetimi; ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar, sinema eserleri ile bağlantılı hak alanlarında faaliyet gösteren meslek birliklerinin katılımıyla kurulan tek bir ortak lisanslama birliği eliyle yürütülür. İlgili meslek birliklerinin katılım talepleri reddedilemez. Bu birliğin süresinde kurulmaması hâlinde Bakanlık, geçici olarak bu yetkiyi ilgili meslek birliklerinden birine veya birlikte oluşturacakları yapıya verir.

(7) Ortak lisanslama birliğinin yetkisi, sistemden çıkmamış üye olmayan hak sahiplerinin haklarını da kapsar. Bu temsil yalnızca bu madde kapsamındaki yapay zekâ kullanımları bakımından hüküm doğurur.

(8) Hak sahibi, yazılı bildirimle bu sistemden çıkabilir. Çıkış bildirimi ileriye etkili sonuç doğurur. Sistemden çıkan hak sahibi, bu madde kapsamındaki kullanımlar bakımından haklarını yalnızca bireysel olarak takip edebilir.

(9) Ortak lisanslama birliği, müteakabiliyet esasına bağlı olarak yabancı hak sahiplerinin haklarını da temsil edebilir ve bunlara ilişkin tahsilâtı ilgili yabancı kuruluşlara veya hak sahiplerine aktarabilir.

(10) Bu maddede düzenlenen hususlarda 42/A ve 42/B maddeleri kıyasen uygulanır.

MADDE 42/E- (1) 42/C ve 42/D maddeleri kapsamındaki lisanslamada tek durak ofis ilkesi uygulanır. Kullanıcılar, yetkili meslek birliği veya ortak lisanslama birliği ile tek sözleşme yaparak lisans alabilir.

(2) Bu maddeler kapsamındaki tarifelerin tespitinde özellikle;

a) Kullanımın kapsamı, süresi ve yoğunluğu,

b) Kullanılan eser, icra, fonogram, yapım ve yayım sayısı ile niteliği,

c) Hizmetin ticari ölçeği, abone sayısı, reklam geliri, lisans geliri ve benzeri ekonomik göstergeler,

ç) Kullanımın hak sahiplerinin birincil ve ikincil pazarları üzerindeki ikame etkisi,

d) Yapay zekâ kullanımlarında veri hacmi, yeniden kullanım sıklığı, modelin ticari yaygınlığı ve çıktıların ekonomik değeri,

esas alınır.

(3) Bu maddeler kapsamındaki tarifeler kamuya açık şekilde ilan edilir. Tarifelere ilişkin müzakere, itiraz, uzlaşma ve yargı süreçlerinde 41 inci maddenin dördüncü ilâ on üçüncü fıkraları ile 43 üncü maddede yer alan usuller kıyasen uygulanır.

(4) Yetkili meslek birliği veya ortak lisanslama birliği; üye olan ve olmayan hak sahiplerini ve kullanıcıları, sistemin kapsamı, repertuarı, tarifeleri, lisans şartları, dağıtım esasları, sistemden çıkma usulü ve çıkışın sonuçları hakkında erişilebilir, açık ve elektronik araçlarla düzenli biçimde bilgilendirmekle yükümlüdür.

(5) Bakanlık, bu maddelerin uygulanmasını teminen ortak veri tabanı oluşturulmasını, sistemden çıkma bildirimlerinin elektronik ortamda alınmasını, şeffaflık raporlarının yayımlanmasını ve “hak sahipleri ve kullanıcılara ilişkin bilgilendirme yükümlülükleri yerine getirilmesini sağlar.

(6) Bu maddelerin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 3- 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- (1) 42/C, 42/D ve 42/E maddelerinde öngörülen yönetmelik, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur.

(2) 42/D maddesinde öngörülen yapay zekâya özgü ortak lisanslama birliği, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde kurulur veya yetkilendirilir.

(3) Bakanlıkça oluşturulacak ortak veri tabanı en geç bir yıl içinde işler hâle getirilir.

(4) Bu madde kapsamında kurulacak veya yetkilendirilecek ortak lisanslama birlikleri, ilk tarife ilanlarını yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde yapar.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.